

17. febrúar 2021

Forsætisnefnd Alþingis
b.t. Forseta Alþingis
Hr. Steingrims J. Sigfússonar
Alþingi
101 Reykjavík.

Með bréfi dags. 27. júlí 2018 til forseta Alþingis, skilaði undirritaður greinargerð sem settur ríkisendurskoðandi vegna endurskoðunar á ársreikningi Lindarhvals ehf. og tilgreinds eftirlit með framkvæmd samnings milli fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf., sbr. 4. mgr. 1. gr. laga nr. 24/2016 um breytingar á lögum um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 með síðari breytingum. Jafnframt því að afhenda forseta Alþingis nefnda greinargerð en þar var gerð grein fyrir vinnu undirritaðs og þeim þáttum sem taldir voru veigamiklir í tengslum við eftirliti með framkvæmd samningsins. Greinargerðin var jafnframt send þeim aðilum sem fjallað var um og þar nefndir en þeir eru: fjármála- og efnahagsráðherra, stjórn Lindarhvals ehf., Seðlabanki Íslands og umboðsmaður Alþingis.

Í bréfi undirritaðs til forseta Alþingis dags. 5. desember 2020 var m.a. vísað til fréttar sem birtist í Viðskiptablaðinu hinn 24. september 2020 sem ber heitið „Greinargerð gæti bakað ríkinu bótaskyldu.“ Í greinargerðinni kemur m.a. fram

„Ríkisendurskoðandi telur að það gæti valdið íslenska ríkinu bótaskyldu að gera opinbera greinargerð Sigurðar Þórðarsonar, að hoc ríkisendurskoðanda um starfsemi Lindarhvals sem send var Alþingi í júlí 2018. Greinargerðin innihaldi staðreyndavillur og missagnir sem gætu, auk bótaskyldunnar, skaðað hagsmuni ríkisins með ýmsum hætti. Þetta kemur fram í umsögn ríkisendurskoðanda til forsætisnefndar Alþingis vegna kæru Viðskiptablaðsins um aðgang að téðri greinargerð.“

Ljóst er að tilvitnanir Viðskiptablaðsins eru sóttar í bréf ríkisendurskoðanda til forseta Alþingis dags. 18. september 2020. Rétt er að geta þess að settum ríkisendurskoðanda hafði ekki verið kynnt efni fyrrnefnds bréfs ríkisendurskoðanda til forseta Alþingis, er varðar beinar ávirðingar á störf hans og ekki heldur þar sem hans er getið í skýrslu Ríkisendurskoðunar til Alþingis frá apríl 2020. Í því sambandi tel ég að með framsetningu ríkisendurskoðanda í nefndu bréfi hér að framan til forseta Alþingis og umfjöllun um störf mín í skýrslu Ríkisendurskoðunar um Lindarhvol ehf., þar sem ég tel mig hafa viðhaft fagleg vinnubrögð og að hluta með aðstoð annarra, sé vegið alvarlega að starfsheiðri mínum.

Stjórnsýslu- og eftirlitsnefnd Alþingis óskaði eftir að undirritaður mætti á fjarfund nefndarinnar hinn 25. maí 2020. Á fundinum var til umfjöllunar skýrsla Ríkisendurskoðunar frá apríl 2020 „Lindarhvoll ehf. Framkvæmd samnings við umsýslu, fullnustu og sölu á stöðugleikaeignum.“ Fram kom á fundinum að nefndin hafði ekki séð greinargerð setts ríkisendurskoðanda. Á fundinum var í stórum dráttum gerð grein fyrir þeim viðfangsefnum sem til skoðunar komu í vinnu setts ríkisendurskoðanda og að umfang og efnistöð væru önnur en fram kæmu í skýrslu Ríkisendurskoðunar.

Undirritaður hefur yfirfarið skýrslu Ríkisendurskoðunar frá apríl 2020. Í framhaldi af því þykir nauðsynlegt að gerða athugasemdir við fjölmargar ályktanir sem fram koma í skýrslunni, ásamt því með hvaða hætti vitnað er í greinargerð setts ríkisendurskoðanda og annarra gagna sem afhent voru Ríkisendurskoðun við starfslok setts ríkisendurskoðanda.

Hér á eftir er gerð grein fyrir þeim athugasemdum sem undirritaður vill vekja sérstaka athygli forseta Alþingis á og stjórnsýslu- og eftirlitsnefnd Alþingis sé nauðsyn að hafa til hliðsjónar við afgreiðslu nefndarinnar á títtnefndri skýrslu Ríkisendurskoðunar um starfsemi Lindarhvals ehf.

Skýrsla Ríkisendurskoðunar um Lindarhvol ehf. apríl 2020.

Árangur Lindarhvals ehf. á starfstíma félagsins.

Ein af meginniðurstöðum Ríkisendurskoðunar í skýrslu sinni til Alþingis frá því í apríl 2020 er að:

„Lindarhvoll ehf. skilaði góðri niðurstöðu hvað varðar innlausn á eignum úr stöðugleikaframlagi en áætlað virði stöðugleikaframlagseigna á starfstíma félagsins jókst um 75,9 ma.kr.“

Tafla 3.2 (bls. 31) í skýrslu Ríkisendurskoðunar er gerð grein fyrir skiptingu svonefnds virðisauka á starfstíma Lindarhvals ehf. samtals að fjárhæð 75,9 ma.kr. á einstaka málaflokka og ábyrgðaraðila. Þar kemur fram að hlutur Lindarhvals ehf. ásamt innheimtu í umsjón Steinars Þ. Guðgeirssonar hrl. (SPG) f.h. Seðlabanka Íslands og Fjármála- og efnahagsráðuneytis til aprílloka 2016 nemi samtals 11,0 ma.kr. eða 14,5% af svonefndum virðisauka á starfstíma Lindarhvals ehf.

Virðisauki stöðugleikaframlaga skiptist þannig skv. töflu 3.2., bls.31.

	ma.kr.	%
Laust fé.	3,7	4,9
Framseldar eignir í umsjón Lindarhvals ehf. og SPG	11,0	14,5
Skilyrtar fjársópseignir í umsjón slitabúa	9,0	11,8
Framlag vegna viðskiptabanka (arðgreiðslur og vextir)	52,2	68,8
Samtals virðisauki	75,9	100,0

Þess má geta að á starfstíma Lindarhvals ehf. námu arðgreiðslur Íslandsbanka hf. samtals 44,7 ma.kr. eða tæplega 60% af heildarvirðisaukanum. Umsjón með eignarhluta ríkissjóðs í Íslandsbanka hf. var hjá Bankasýslu ríkisins án aðkomu Lindarhvals ehf.

Í inngangi að skýrslu Ríkisendurskoðunar (bls. 9) kemur m.a. fram að:

„Ríkisendurskoðun telur rétt að vekja athygli á því að markmið þessarar úttektar er að kanna hvernig Lindarhvoll ehf. stóð að framkvæmd samnings félagsins við fjármála- og efnahagsráðherra. Þannig er þessari úttekt ekki ætlað að endurskoða eða gera úttekt á stöðugleikaframlagi fallinna fjármálafyrirtækja eða virði fallinna stöðugleikaagna við framsal til ríkissjóðs.“

Í upphafi 3. kafla skýrslu Ríkisendurskoðunar, Umsýsla, fullnusta og sala stöðugleikaagna segir:

„Tilgangur Lindarhvals ehf. var að annast umsýslu, fullnustu og sölu á stöðugleikaframlagseignum. Áhersla var lögð á að hámarka virði þessara eigna fyrir ríkissjóð. Þannig var stefnt að því að greiðslur vegna þeirra næmu að lágmarki bókfærðu virði þeirra. Félagið náði miklum árangri í þessu tilliti, enda jukust verðmæti stöðugleikaframlagseigna á starfstíma félagsins um ríflega 73 ma.kr.“

Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við að Ríkisendurskoðun álykti og gangi út frá að allur svonefndur heildarvirðisauki sé tilkominn vegna starfsemi Lindarhvals ehf. Full ástæða er til að Ríkisendurskoðun geri grein fyrir og rökstyðji hvernig stofnunin kemst að þeirri niðurstöðu. Þá er ekki síður ástæða til að Ríkisendurskoðun geri grein fyrir hvers vegna hún taldi ekki ástæðu til að meta virði stöðugleikaframlaga við framsal þeirra til ríkissjóðs þar sem virði þeirra var bæði notað til bókonar í ríkisreikningi og sem viðmið við ákvörðun á sölu- og lágmarksverði í fjölmörgum tilvikum við fullnustu á eignum og við mat á árangri af samningi ráðherra og Lindarhvals ehf.

Áherslur við framkvæmd á fullnustu stöðugleikaframlagseigna slitabúa fjármálafyrirtækja.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar kafla 2.1 kemur fram að:

„Samkvæmt samningi ráðherra og Lindarhvals ehf. leggur ríkissjóður, sem eigandi stöðugleikaframlagseigna, áherslu á að hámarka verðmæti eignanna. Félagið skal þannig flýta sölu eigna og endurheimtum krafna eins og kostur er, án þess þó að það komi niður á hámarksverðmætum.“

„Markmið félagsins, samkvæmt samningnum, er að hámarka verðmæti eignanna gagnvart ríkissjóði og lágmarka svo sem frekast er unnt kostnað við umsýslu eignanna.“

“Lindarhvoll ehf. skuli taka hæsta gilda tilboði í hverri sölu, enda sé það yfir því lágmarksverði sem félagið hefur sett sér fyrirfram.“

Við 2. umræðu frumvarps um breytingar á lögum um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 með síðari breytingum (stöðugleikaframlag) á Alþingi kom fram það sjónarmið að setja ætti félaginu tímamörk. Efnahags- og viðskiptanefnd fjallaði um málið og við þá umræðu kom m.a. fram að Fjármála- og efnahagsmálaráðuneytið áætlaði að félagið næði að fullnusta um 80% verðmæta innan 18 mánaða. Ennfremur, að í samningsdrögum ráðuneytisins væri miðað við að samningurinn gildi til ársloka 2018. Við 3ju umræðu málsins á Alþingi var áreittað að félagið þyrfti nægan tíma til að koma eignum í verð í samræmi við markmið frumvarpsins.

Við framkvæmd á fullnustu stöðugleikaframlagseigna lagði stjórn Lindarhvals ehf. megináherslu á að flýta innlausn á eignum sem kom bæði niður á undirbúningi fyrir sölu og að leitað væri eftir að hámarka söluverð. Samningur fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf. var til loka árs 2018 en aðilar urðu sammála um að honum lyki í febrúarlok 2018 og var félaginu slitið í kjölfarið.

Stjórnskipulag og stjórnarhættir Lindarhvals ehf.

Í ræðu framsögumanns meirihluta efnahags- og viðskiptanefndar (Skýrsla Ríkisendurskoðunar, bls. 15) kom eftirfarandi m.a. fram:

„Við meðferð efnahags- og viðskiptanefndar á máli þessu og í samráði við fjármála- og efnahagsráðuneytið leggur meirihluti efnahags- og viðskiptanefndar til þá breytingu að í stað þess að Seðlabanki stofni og starfræki félag til að sýsla með verðmætin verði fjármálaráðherra heimilt að stofna félag og skipa því stjórn í sama tilgangi. Með því að hafa umsýsluna í sérstöku félagi fæst hæfileg armslengd frá ríkinu og í stað þess að ráðuneytið komi að sérhverri ákvörðun félagsins er gerður samningur við félagið sem endurspeglar áherslur ríkissjóðs sem eiganda verðmætanna“.

Armslengdin átti þannig að tryggja að aðilar væru sjálfstæðir og óháðir hver öðrum á jafnréttisgrundvelli.“

Í stjórn Lindarhvals ehf. voru skipaðir: skrifstofustjóri í Fjármála- og efnahagsráðuneytinu, framkvæmdastjóri Eignarhaldsfélags Seðlabanka Íslands og lektor við Háskóla Íslands.

Þá má vekja athygli á, að samkvæmt skýrslu Ríkisendurskoðunar þar sem vísað er til svara stjórnar Lindarhvals ehf. um stjórnarhætti félagsins kemur eftirfarandi m.a. fram (bls. 22).

„Stjórnin var samkvæmt lögum skipuð sérfræðingum sem hafa mikla þekkingu og reynslu á þessu sviði. Samkvæmt starfsreglum félagsins var því skýrt að stjórn félagsins tók allar ákvarðanir og þar sem enginn starfsmaður var ráðinn hjá félaginu, af þeirri einföldu ástæðu að verkefninu var afmarkaður mjög skammur tími, var stjórn félagsins mjög virk við alla stjórnun þess sem líka tryggði að kostnaður var í lágmarki, sem var eitt af markmiðum sammingsins. Var farið yfir hverja einustu stöðugleikaeign á reglubundnum fundum stjórnar eins og fundargerðir félagsins bera augljóslega með sér. Framkvæmd verkefnisins var með þeim hætti að stjórn félagsins hafði fulla yfirsýn yfir stöðu allra stöðugleikaeigna á hverjum tíma, ábyrgð stjórnar var skýr og aðskilnaður starfa var öllum ljós. Fullt eftirlit stjórnar var á hverjum tíma og innra eftirlit var til staðar.“

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar er jafnframt vísað til starfsreglna sem stjórn Lindarhvals ehf. samþykkti að starfa eftir. Regluverk þetta var mjög umfangsmikið en það innihélt samtals 134 skráða töluliði. Í fundargerðum stjórnar Lindarhvals ehf. þar sem fjallað var um sölu eigna var efnislega bókað:

“að í samræmi við reglur félagsins um sölu eigna þá fór stjórn Lindarhvals ehf. ítarlega yfir hvert og eitt tilboð sem barst innan tilboðsfrests. Stjórnin lagði mat á að framlögð tilboð með hliðsjón af öllum þáttum þeirra og á grundvelli þeirra atriða sem reglur félagsins gera ráð fyrir við slíkt mat.”

Settur ríkisendurskoðandi óskaði eftir upplýsingum frá Lindarhvoli ehf. um hvaða fyrirkomulag var viðhaft við matsskráningu stjórnar á einstökum þáttum sem komu til skoðunar við endanlega ákvörðun á sölu einstakra eigna. Svör bárust ekki önnur en þau er fram koma í fundargerðum stjórnar, sem sögðu að stjórnin hefði fylgt reglum ítarlega.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar (bls. 20) kemur fram að á öðrum stjórnarfundum Lindarhvals ehf. sem haldinn var 4. maí 2016 hafi verið samþykkt stjórnarskipulag fyrir félagið ásamt skipuriti þess. Jafnframt eru helstu verkefni einstakra sviða og deilda talin upp, sbr. mynd 2.1. í nefndri skýrslu. Rétt er að vekja athygli á, að stjórnarskipulag það sem samþykkt var á fyrrnefndum stjórnarfundum Lindarhvals ehf. kom aldrei til framkvæmda. Í því sambandi vísast til þess, að félagið útvistaði eftirtöldum verkefnum í upphafi starfstíma síns:

- Við Lögmannsstofuna Íslög ehf. um að Íslög ehf. annist þjónustu á sviði framkvæmdastjórnar og lögfræðipjónustu í tengslum við verkefni Lindarhvals ehf. Jafnframt að annast umsýslu, fullnustu og sölu á móttæknum eignum ríkissjóðs eftir því sem við á hverju sinni..
- Samið var við Fjársýslu ríkisins um að stofnunin annaðist: Færslu á bókhaldi eftir aðsendum fylgiskjölum, mánaðarlegar afstemmingar bankareiknings, mánaðarlegt uppgjör, ársuppgjör og samskipti við endurskoðanda.

Lögmannsstofan Íslög ehf. er til húsa að Túngötu 6, 101 Reykjavík og voru stjórnarfundir Lindarhvals ehf. að jafnaði haldnir þar. Utanumhald og skjalavarsla á stöðugleikaeignum svo og fjárvarsla vegna reksturs Lindarhvals ehf. fór fram á skrifstofu Íslaga ehf.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar um stjórnarhætti Lindarhvals ehf. (bls. 22) er m.a. túlkað álit setts ríkisendurskoðanda sem hann setti fram í svonefndu „vinnuskjali sínu.“

„Þrátt fyrir að starfsfólk Lögmannsstofunnar Íslaga ehf. hafi búið yfir mikilli þekkingu og reynslu sem tengdust því verkefni sem hér er til skoðunar taldi settur ríkisendurskoðandi ad hoc í vinnuskjali sínu að þessi skipan hafi ekki tekið nægjanlegt tillit til krafna um aðskilnað starfa,

ábyrgðar og innra eftirlits sem hefði átt að vera til staðar við framkvæmd verkefnisins. Eru þá fyrst og fremst hafðir í huga þeir miklu hagsmunir sem eru undirliggjandi og tengjast þessu viðfangsefni. Þess má geta að enginn starfsmaður var ráðinn til Lindarhvals ehf. til að sinna verkefnum á borð við úrvinnslu gagna, upplýsingagjöf, skjalavistun. Framangreind verkefni voru í umsjá starfsmanna Lögmannsstofunnar Ísлага ehf.“

Gerðar eru alvarlegar athugasemdir við túlkun Ríkisendurskoðunar á tilteknum skrifum í greinargerð setts ríkisendurskoðanda frá júlí 2018. Þegar skýrsla Ríkisendurskoðunar kom út hafði t.d. stjórnýslu- og eftirlitsnefnd Alþingis ekki verið kynnt greinargerð setts ríkisendurskoðanda (sem Ríkisendurskoðun kys reyndar að kalla vinnuskjal í sinni skýrslu).

Eftirfarandi kemur m.a. fram í greinargerð setts ríkisendurskoðanda er varðar ofangreind atriði.

„Fyrir utan daglega framkvæmdastjórn og lögfræðilega ráðgjöf sinni Steinar Þ. Guðgeirsson eftirfarandi viðfangsefnum fyrir Lindarhvol ehf., Fjármála- og efnahagsráðuneytið og Seðlabanka Íslands.

1. Skipaður í stjórn 4ra félaga á vegum Lindarhvals ehf.
2. Skipaður af stjórn Lindarhvals ehf. sem samskiptaaðili við Arion banka í tengslum við sölu bankans.
3. Skipaður af Seðlabanka Íslands, Fjármála- og efnahagsráðuneytinu og Lindarhvoli ehf. sem eftirlitsmaður með umsýslu slitabúanna vegna fjársópseigna og varasjóða í umsjón þeirra.
4. Stjórnarmaður í 11 félögum í slitameðferð sem voru hluti af stöðugleikaeignum slitabúanna.
5. Ritari stjórnar Lindarhvals ehf.
6. Fundarstjóri og ritari á aðalfundi Lindarhvals ehf. árin 2017 og 2018.
7. Lögmannsstofan Íslög ehf. hafði umsjón í umboði stjórnar Lindarhvals ehf. með sölu á tilteknum stöðugleikaeignum.

Þrátt fyrir að viðkomandi einstaklingur hafi búið yfir mikilli þekkingu og reynslu sem tengdust því verkefni sem hér er til skoðunar er það mat (setts ríkisendurskoðanda), að þessi skipan hafi ekki tekið nægjanlegt tillit til krafna um aðskilnað starfa, ábyrgðar og innra eftirlits sem hefði átt að vera til staðar við framkvæmd verkefnisins. Eru þá fyrst og fremst hafðir í huga þeir miklu hagsmunir sem liggja undir og tengjast þessu viðfangsefni.“

Í þessu sambandi var verið að vísa til allra starfa Steinar Þ. Guðgeirssonar hrl. sem tengdust stöðugleikaeignum en ekki annarra starfsmanna lögmannsstofunnar. Í þessu sambandi væri þarft að Ríkisendurskoðun upplýsti með hvaða hætti hún hefði lagt mat á hæfni annarra starfsmanna lögmannsstofunnar til að sinna störfum í tengslum við verkefni Lindarhvals ehf. og hvaða störf það væru.

Hámarka virði eigna fyrir ríkissjóð.

Eitt fyrsta verk setts ríkisendurskoðanda var að kynna stjórn Lindarhvals ehf. með bréfi dags. 24. okt. 2016 þá ákvörðun hans, að við mat á framkvæmd reglna um umsýslu, fullnustu og sölu eigna yrðu tiltekin atriði einkum höfð til hliðsjónar við það mat og eftirlit. Áhersluatriði sem nefnd eru í skýrslu Ríkisendurskoðunar um Lindarhvol ehf. eru þau sömu og fram koma í greinargerð setts ríkisendurskoðanda.

Með bréfi dags. 17. nóvember 2016 svarar Steinar Þ. Guðgeirsson (SPG) fyrir hönd stjórnar Lindarhvals ehf. hvað varðar framkvæmd á þeim atriðum sem nefnd eru í fyrrgreindu bréfi. Í bréfi SPG kemur m.a. fram, að upphafsviðmið á lágmarksverði væri ávallt bókfært virði einstakra eigna í reikningum slitabúanna undanfarin átta ár sem þau hefðu afhent Seðlabanka Íslands skv. samningi þar um. Ennfremur hafi mismunandi verklag verið viðhaft af hálfu félagsins við mat á lágmarksverði sem félagið setti sér fyrirfram

við sölu á hverjum tíma á grundvelli hinna samþykktu reglna. Þá hafi stjórn Lindarhvals ehf. leitað eftir aðstoð utanaðkomandi sérfræðinga og ráðgjafa við verðmat tiltekinna eigna.

Við yfirtöku Lindarhvals ehf. á stöðugleikaeignunum fór fram endurmat Fjármála- og efnahagsráðuneytisins og fulltrúa Seðlabanka Íslands, SPG á áætluðu virði hinna yfirteknu eigna. Niðurstaða endurmatsins var sú að eignirnar voru metnar á samtals 372,5 ma.kr. án varasjóða sem metnir voru að fjárhæð 11,8 ma.kr. eða samtals 384,3 ma.kr. Settur ríkisendurskoðandi taldi mikilvægt að við yfirtöku Seðlabanka Íslands og síðar ríkissjóðs hefði formlegt verðmat á stöðugleikaeignum legið fyrir. Í því sambandi er rétt að benda á, að við yfirtöku Lindarhvals ehf. á stöðugleikaeignunum frá ríkissjóði fór fram endurmat á virði eignanna.

Þar sem erfitt reyndist að sannreyna verðmatið út frá þeim upplýsingum sem lágu fyrir, ákvað settur ríkisendurskoðandi að skoða ársreikninga slitabúanna fyrir árin 2015/2016 og mat Seðlabanka Íslands á verðmæti framlagseigna. Sú skoðun sýndi að áætlað virði stöðugleikaframlaga annars vegar í ársreikningum slitabúanna og hins vegar skv. mati Seðlabanka Íslands var umtalsvert hærra en endurmat Fjármála- og efnahagsráðuneytis og fulltrúa Seðlabanka Íslands við yfirtöku Lindarhvals ehf. á stöðugleikaframlögum. Ætla má að meginhluti mismunarins sé vegna hluta stöðugleikaframlaga sem ráðstafað var til slitabúanna vegna rekstrarkostnaðar þeirra að fjárhæð 14,3 ma.kr. sé ekki meðtalinn sem hluti stöðugleikaframlaga við yfirtöku Lindarhvals ehf. í apríl 2016. Niðurstaða fyrrnefnds endurmats var bókuð í ríkisreikningi og notuð sem viðmið við ákvörðun á söluverði/lágmarksverði í fjölmörgum tilvikum við fullnustu á eignum og við mat á árangri af samningi fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf.

Í nefndri skýrslu Ríkisendurskoðunar (bls. 29) kemur fram að allar eignasölur sem Lindarhvoll ehf. hafði umsjón með hafi verið skoðaðar af Ríkisendurskoðun og kannað hvort söluverð væri hærra eða lægra en bókfært virði viðkomandi stöðugleikaeignar. Í þeim tilvikum þegar söluverð var lægra en bókfært virði hafi verið var óskað eftir skýringum frá stjórnendum Lindarhvals ehf. og hafi þær skýringar reynst fullnægjandi. Í skýrslu Ríkisendurskoðunar kemur fram að stofnunin telur að reglum félagsins hafi verið var fylgt við eignasölur þess.

Telja verður æskilegt að efnislegar skýringar á frávikum liggi fyrir og út frá hvaða forsendum mat Ríkisendurskoðunar byggir, þannig að einstakar eignasölur teljist innan þeirra marka sem finna má í samningi fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf. Í því sambandi nægir ekki að vísa til „Viðauka 1“ í skýrslu Ríkisendurskoðunar.

Varasjóðir, fjársópseignir og rekstrarsjóðir.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar um varasjóði, fjársópseignir og rekstrarsjóði kemur fram, að samningar Seðlabanka Íslands við slitabúin gerðu ráð fyrir að stofnaðir yrðu svonefndir varasjóðir. Hlutverk varasjóðanna var að tryggja efndir á ágreiningskröfum sem upp kæmu og mögulegum kröfum í íslenskum krónum. Enn fremur til greiðslu innlands kostnaðar á árinu 2015 til ársloka 2018.

Hluti stöðugleikaframlaga í vörslu slitabúanna.

	ma.kr.
1. Varasjóður (skaðleysis, ágreinings- og skattamál).	11,8
2. Fjársópseignir	4,9
3. Rekstrarsjóðir	14,3
Samtals	31,0

Varasjóðir.

Með bréfi dags. 2. nóvember 2017 óskaði settur ríkisendurskoðandi eftir því við Seðlabanka Íslands að bankinn upplýsti um tiltekin atriði í samningum slitabúanna við Seðlabanka Íslands, m.a. um varasjóði, hlutverk og fjármögnun þeirra. Svar Seðlabanka Íslands var á þessa leið:

„Varasjóðir slitabúanna í krónum voru til þess ætlaðir að mæta greiðslum í krónum sem óvissa ríkti um, innlendum kostnaði og sköttum sem ekki hafa áhrif á greiðslujöfnuð. Ef varasjóðir væru ekki að fullu nýttir gildi fjársópsákvæði á eftirstöðvar þeirra.“

Í samningum Seðlabanka Íslands við slitabúin er varðar rekstrarsjóði er kveðið á um að árlega skuli gera grein fyrir afkomu sjóðanna, vottað af endurskoðendum skv. kafla II. 1. a. í undanþágubréfi Seðlabanka Íslands.

Með bréfum dags. 2. nóvember og 19. desember 2017 til Seðlabanka Íslands óskaði settur ríkisendurskoðandi eftir að fá aðgang að undanþágubréfum Seðlabanka Íslands til slitabúanna. Seðlabanki Íslands var ekki reiðubúinn að afhenda undanþágubréfin og bar bankinn fyrir sig þagnarskyldu með vísan til laga nr. 87/1992 um gjaldeyrismál og laga nr. 36/2001 um Seðlabanka Íslands. Þess í stað vísaði Seðlabanki Íslands á slitabúin. Það er ekki fyrr en 11. apríl 2018 sem Seðlabanki Íslands var reiðubúinn að aflétta fyrir sitt leyti þeim trúnaði sem kveðið var á um í framsalssamningi milli Seðlabanka Íslands og slitabúa Glitnis ehf., Kaupþings ehf. og LBI ehf. í þágu eftirlits setts ríkisendurskoðanda.

Þá fór settur ríkisendurskoðandi þess á leit við slitabúin, að þau upplýstu hann um ráðstöfun á varasjóðum í þeirra vörslu. Svör tveggja slitabúa voru á þann veg, að samkvæmt samningi þeirra við Seðlabanka Íslands væru þau bundin af því að veita ekki upplýsingar til annarra en mótaðila nema til komi beiðni frá viðkomandi. Aðeins eitt slitabúanna svaraði að hluta til beiðnum setts ríkisendurskoðanda en vísaði síðan á Seðlabanka Íslands og Fjármála- og efnahagsráðuneytið varðandi afhendingu á tilteknum upplýsingum.

Þau gögn er varða vottun ytri endurskoðenda slitabúanna á varasjóðum sem stjórn Lindarhvals ehf. afhenti settum ríkisendurskoðanda eru vegna:

LBI ehf. fyrir tímabilið 1. janúar 2016 til 31. ágúst 2016. Staðfestingarbréf endurskoðanda Glitnis ehf. dags. 28. mars 2017 nær til fjórða ársfjórðungs 2016. Staðfest yfirlit dags. 18. janúar 2018 frá endurskoðanda Kaupþings ehf. um ráðstöfun varasjóða fyrir árið 2017, þ.m.t. rekstrarsjóð. Í ársbyrjun 2018 var uppgjörum tveggja varasjóða Kaupþings ehf. lokið:

- Uppgjör varasjóðs LBI ehf. dags. 8. mars 2017 vegna ágreinings- og skattamála sýnir að af þeim 6,0 ma.kr. sem teknir voru til hliðar af stöðugleikaeignum voru eftirstöðvar varasjóðsins 3,9 ma.kr. greiddar til ríkissjóðs.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar er ekki að sjá að stofnunin hafi óskað eftir eða fengið staðfestingu ytri endurskoðenda slitabúanna á rekstri varasjóðanna eða framkvæmt eigin endurskoðun á tímabilinu.

Fjársópseignir.

Við yfirtöku Lindarhvals ehf. á stöðugleikaframlögum frá ríkissjóði var gert ráð fyrir að slitabúin myndu skila 4,9 ma.kr. vegna fjársópseigna. Ennfremur segir í skýrslu Ríkisendurskoðunar.

„Fjársópseignir eru eignir sem ekki eru framseldar ríkissjóði og eru í eigu, vörslu og umsýslu slitabúanna sem skuldbinda sig til að greiða endurheimtur í íslenskum krónum vegna þeirra til ríkissjóðs eftir því sem þær falla til.“

Fram kemur í skýrslu Ríkisendurskoðunar að í árslok 2017 hafi innheimta vegna fjársópeigna numið 13,3 ma.kr. sem er 8,4 ma.kr. umfram áætlun við yfirtökuna sem er 11% af svonefndum virðisauka stöðugleikaframlaga á starfstíma Lindarhvals ehf.

Settum ríkisendurskoðanda gafst ekki tími til að sannreyna skil slitabúa á innheimtu fjársópeigna þar sem heimild Seðlabanka Íslands til að afla gagna lá ekki fyrir fyrr en í apríl 2018.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar frá 2020 segir að umsýsla fjársópeigna hafi farið fram á reglubundnum fundum Lindarhvals ehf. og slitabúanna. Þannig hafi með góðu samstarfi við einstök slitabú náðst góður árangur á endurheimtum þeirra verðmæta sem lágu að baki fjársópeignum og tókust endurheimtur vegna þeirra langt á undan áætlun. Við athugun setts ríkisendurskoðanda á sölu eignarhluta slitabús Glitnis ehf. í Klakka ehf. óskaði hann eftir að slitabúið upplýsti hvort samráð hefði verið haft við stjórnendur Lindarhvals ehf. eða fulltrúa félagsins við sölu eignarhlutans í Klakka ehf. Svar slitabúsins var, að ekkert samráð hafi verið haft við stjórnendur Lindarhvals ehf. og/eða fulltrúa félagsins en gert ráð fyrir að stjórnendur Lindarhvals ehf. væru meðvitaðir um hið opna söluférlí.

Rekstrarsjóðir.

Hluti stöðugleikaframlaga sem ráðstafað var til slitabúanna vegna rekstrarkostnaðar þeirra að fjárhæð 14,3 ma.kr. var ekki meðtalin sem hluti stöðugleikaframlaga við yfirtöku Lindarhvals ehf. í apríl 2016. Í þeim gögnum sem stjórn Lindarhvals ehf. afhenti settum ríkisendurskoðanda og tengjast rekstrarsjóðum var uppgjör Glitnis HoldCo ehf.

- Uppgjör rekstrarsjóðs Glitnis HoldCo ehf. er frá 1. febrúar 2018. Samkvæmt ársreikningi slitabúsins fyrir árið 2015 voru 5,6 ma.kr. teknir til hliðar vegna rekstrar. Af þeirri fjárhæð hafa 2,2 ma.kr. verið endurgreiddir ríkissjóði. Þannig hefur innlendir rekstrarkostnaður greiddur af stöðugleikaeygnum numið 3,4 ma.kr.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar er ekki sjá að stofnunin hafi aflað sér staðfestingar frá ytri endurskoðendum slitabúanna né framkvæmt eigin endurskoðun vegna rekstrarsjóða.

Sérstakar athuganir.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar kafla 4.1 Sérstakar athuganir, segir:

„Af öllum eignum sem Lindarhvoli ehf. var falin umsýsla á og fullnustaði hefur eingöngu komið fram gagnrýni vegna einnar sölu, þ.e. sölu á eignarhluta í Klakka ehf. og tengdri nauðasamningskröfu á félagið. Einn tilboðsgjafi fjármálaþyrirtæki, gerði athugasemdir við framkvæmd útboðsins til stjórnar Lindarhvals ehf. og var þeim athugasemdum svarað af hálfu stjórnar félagsins. Tilboðsgjafinn gerði ekki frekari athugasemdir.“

Rétt er að geta þess að eftir að skýrsla Ríkisendurskoðunar kom út í apríl 2020 var þann 29. september 2020 þingfest í Héraðsdómi Reykjavíkur að félagið Frigus II ehf. hefði stefnt íslenska ríkinu og Lindarhvoli ehf. til greiðslu bóta vegna hagnaðarmissis að fjárhæð 651 m.kr. vegna framgöngu og vinnulags stjórnenda Lindarhvals ehf. við sölu á eignarhluta í Klakka ehf. á haustmánuðum árið 2016.

Í samningi fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf. um umsýslu, fullnustu og sölu stöðugleikaframlagseigna eru áherslur ríkissjóðs m.a eftirfarandi:

- *Að hámarka verðmæti eignanna f.h. ríkissjóðs. Félagið skal flýta sölu eigna og endurheimtum krafna eins og kostur er, án þess þó að það komi niður á hámarkun verðmæta.*

- *Við umsýslu, fullnustu og sölu eignanna skal leggja áherslu á gagnsæi, hlutlægni, jafnræði og hagkvæmni. Með hagkvæmni er átt við að leitað sé hæsta verðs eða markaðsverðs fyrir eignirnar.*
- *Gegnsæi skal tryggja með því að allt ferli við sölu og ráðstöfun félagsins á eignum sé skýrt og ljóst og að ávallt liggi fyrir á hverju einstakar ákvarðanir séu byggðar.*

Telja verður að það sé mikil einföldun að álykta sem Ríkisendurskoðun gerir í upphafi 4. kafla skýrslu sinnar, að framkvæmd Lindarhvols ehf. á fullnustu og sölu allra stöðugleikaframlagseigna gefi ekki tilefni til athugasemda vegna þess að aðeins

„einn tilboðsgjafi, fjármálaþyrntæki, gerði athugasemdir við framkvæmd útbóðsins til stjórnar Lindarhvols ehf. og var þeim athugasemdum svarað af hálfu stjórnar félagsins.“

Þannig má eða eigi að álykta að þar með hafi Lindarhvoll ehf. að öllu leyti fullnægt samningi félagsins við fjármála- og efnahagsráðherra. Í því sambandi má nefna að regluverk sem stjórn Lindarhvols ehf. setti sér að vinna eftir innhélt samtals 134 töluliði.

Á heimasíðu Úrskurðarnefndar upplýsingamála kemur fram að á tímabilinu mars 2018 til og með júlí 2020 úrskurðaði nefndin í fjórgang vegna Lindarhvols ehf. Í úrskurði nefndarinnar frá 23. mars 2018 segir:

„Kærð var synjun Lindarhvols ehf. á beiðni kæranda um aðgang að gögnum um sölufarli félagsins á eignarhluta og tengdum kröfum í Klakka ehf. Kærandi kvaðst hafa tekið þátt í sölufarlinu og byggði beiðni sína á III. kafla upplýsingalaga. Lindarhvoll ehf. veitti kæranda aðgang að hluta en um önnur gögn var ýmist vísað til þess að þau væru vinnugögn, hefðu að geyma upplýsingar um einkamálefni sem leynt skyldu fara eða fælu í sér bréfaskipti við sérfróða aðila í tengslum við dómsmál. Úrskurðarnefndin fór yfir umbeðin gögn með hliðsjón af þessum sjónarmiðum og komst að þeirri niðurstöðu að kærandi ætti sem þátttakandi í sölufarlinu ríkan rétt til aðgangs að umbeðnum gögnum. Hin kærða ákvörðun var því felld úr gildi og lagt fyrir Lindarhvol ehf. að veita kæranda aðgang að þeim.“

Með erindi, dags. 3. janúar 2017, kærði A hrl., f.h. Frigusar II ehf., synjun Lindarhvols ehf., á beiðni Frigusar II ehf. dags. 24. nóvember 2016 um aðgang að fyrirbyggjandi gögnum varðandi sölu Lindarhvols ehf. á eignarhluta og tengdum kröfum í Klakka ehf. Vísað var til 14. gr. upplýsingalaga nr. 140/2012 um rétt kæranda til aðgangs.

Í niðurstöðum Úrskurðarnefndar upplýsingamála í fyrnefndu kærumáli kemur m.a. fram.

„Í ljósi þessa hafði kærandi hagsmuni af því að fá aðgang að hinum umbeðnu gögnum til að geta borið sig saman við aðra þátttakendur til að átta sig á því hvernig staðið var að ákvörðun um söluna. Þótt kærandi eigi mesta hagsmuni af því að fá aðgang að gögnum um þann aðila sem varð hlutskarpastur kann hann einnig að hafa gagn af því að sjá gögn annarra umsækjenda, til að öðlast frekari innsýn í þau skilyrði sem Lindarhvoll ehf. beitti við val á milli þeirra. Ekki er unnt að fallast á að upplýsingar um að tiltekinn lögaðili hafi tekið þátt í opinberu sölufarli teljist til upplýsinga um einkamálefni hans í skilningi 3. mgr. 14. gr. upplýsingalaga í ljósi framangreindra sjónarmiða. Því var Lindarhvoli ehf. ekki stætt á því að heita þátttakendum í sölufarlinu trúnaði um þátttökuna. Félagið er bundið af ákvæðum upplýsingalaga og frá þeim verður ekki vikið með yfirlýsingum af þessu tagi.“

Þá segir í úrskurðarorðum Úrskurðarnefndar upplýsingamála kemur fram að Lindarhvoli ehf. beri að veita kæranda, Frigusi II ehf. aðgang að eftirfarandi gögnum:

1. Fundargerðum funda stjórnar Lindarhvals ehf., dags. 18. og 20. október 2016.
2. Tölvupóstum B hrl. til stjórnar Lindarhvals ehf., dags. 15. október 2016 og 16. október 2016.
3. Drögum að minnisblaði B hrl., dags. 19. október 2016, sem lágu fyrir á stjórnarfundum Lindarhvals ehf., dags. 20. október 2016.
4. Afritum af þeim þremur tilboðum sem bárust innan tilboðsfrests.
5. Staðfestingum Lindarhvals ehf. á móttöku þeirra tilboða sem bárust innan tilboðsfrests, dags. 14. október 2016.
6. Afritum af svörum Lindarhvals ehf. til þeirra þriggja tilboðsgjafa sem skiluðu tilboðum innan tilboðsfrests, dags. 20. október 2016.
7. Afritum af gögnum um samskipti við tilboðsgjafana þrjá, nánar tiltekið:
 - a. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Ásaflatar ehf., dags. 3. október 2016.
 - b. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Fjeldsted og Blöndal lögmannsstofu, f.h. BLM fjárfestinga ehf., dags. 3.-7. október 2016.
 - c. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Kvikubanka ehf., dags. 10.-14. október 2016.
 - d. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Kvikubanka ehf., dags. 17. október 2016.
 - e. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Kvikubanka ehf., dags. 18. október 2016, ásamt fylgiskjali.
 - f. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Kvikubanka ehf., dags. 14.-20. október 2016.
 - g. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Fjeldsted og Blöndal lögmannsstofu, f.h. BLM fjárfestinga ehf., dags. 20.-21. október 2016.
 - h. Tölvupóstsamskiptum Lindarhvals ehf. og Kvikubanka ehf., dags. 7.-9. nóvember 2016.
8. Kaupsamningi um kaup á nauðasamningskröfum í Klakka ehf., dags. 1. nóvember 2016.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar (bls. 35) kemur eftirfarandi m.a. fram:

„Þegar til kastanna kom bárust þrjú tilboð, frá jafnmörgum tilboðsgjöfum, rafrænt fyrir lok tilboðsfrestsins og voru þau öll mjög hliðstæð.“

Tilboðin eru síðan listuð upp á eftirfarandi hátt.

- BLM fjárfestingar ehf. átti hæsta tilboðið að fjárhæð kr.505.000.161
- Annað hæsta tilboðið var að fjárhæð kr. 502.000.000
- Þriðja hæsta tilboðið var að fjárhæð kr. 500.950.431

Í úrskurðarorðum Úrskurðarnefndar upplýsingamála frá því í mars 2018 kemur fram hverjir þeir aðrir sem gerðu tilboð en BLM fjárfestingar ehf. voru en það var Kvikubanki ehf. og Ásaflatar ehf. Þá liggur fyrir að sá aðili sem fjallað er um í skýrslu Ríkisendurskoðunar kafla 4.2.3. og 4.2.4 er Frigusi II ehf.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar kafla 4.2.5. Mat setts ríkisendurskoðanda ad hoc á söluvirði Klakka ehf. er vísað til „Vinnuskjal. Ekki til dreifingar.“ dags. 4. desember 2017. Í fyrirnefndum kafla kemur eftirfarandi fram í skýrslu Ríkisendurskoðunar.

„Í bréfi til stjórnar Lindarhvals ehf. dags. 4. desember 2017 og í vinnuskjali frá júlí 2018 birti settur ríkisendurskoðandi ad hoc útreikning á mögulegu söluvirði Klakka ehf. sem byggður var á ársreikningi og árshlutareikningi Klakka ehf. auk tiltekinna leiðréttinga sem ætlað var að endurspeglar breytingar á fjárhagsstöðu félagsins til sölundags. Miðað við gefnar forsendur taldi settur ríkisendurskoðandi ad hoc að mögulegt væri að meta virði eignarhlutar ríkissjóðs á bilinu 881-952 m.kr. Settur ríkisendurskoðandi ad hoc benti jafnframt á í áðurnefndu bréfi til Lindarhvals ehf. að þær ályktanir sem unnt væri að draga um

Þetta væru ekki einhlítar. Þar gæti margt komið til svo sem að bókfært verð reikningsskila Klakka ehf. endurspeglaði hvergi nærri hæfilegt gangvirði á eignum fyrirtækisins og þá hafi við ofangreint mat ekki verið tekið tillit til ónýttar skattainneignar sem ætla mætti að sé umtalsvert.“

Tilfni ofangreinds vinnuskjals var annars vegar að kynna fyrir stjórn Lindarhvols ehf. að settum ríkisendurskoðanda hefði borist bréf dags. 16. desember 2016 þar sem lögmaður Frigus II ehf. kom á framfæri beiðni félagsins um að gerð yrði úttekt á starfsemi Lindarhvols ehf. Tilfni beiðnarnar var það mat umbjóðanda hans, að um ámælisverða málsmeðferð væri að ræða við sölu á nauðasamningskröfum og eignarhluta í Klakka ehf. Svar setts ríkisendurskoðanda dags. 27. desember 2016 var á þann veg að þær upplýsingar sem fram kæmu í fyrrnefndu bréfi yrðu hafðar til hliðsjónar við eftirlit með framkvæmd samnings milli fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvols ehf. vegna fullnustu stöðugleikaeigna.

Síðara atriðið í fyrrgreindu vinnuskjali var að óska eftir rökstuðningi og upplýsingum ásamt viðeigandi gögnum um hvert ásett lágmarksverð Lindarhvols ehf. á eignarhlut ríkissjóðs í Klakka ehf. hefði verið þegar salan fór fram. Þá var enn fremur óskað eftir rökstuðningi og upplýsingum um hvaða forsendur og mat stjórn Lindarhvols ehf. lagði á verðmæti nauðasamningskrafna við mat á því lágmarksverði sem stjórnin setti sér fyrir sölu og/eða við mat á hluta í söluverði. Þar sem ekki lágu fyrir fullnægjandi upplýsingar frá Lindarhvoli ehf. að mati setts ríkisendurskoðanda, m.t.t. hvernig stjórn Lindarhvols ehf. hefði framkvæmt ákvæði samnings milli félagsins og fjármála- og efnahagsráðherra.

Stjórn Lindarhvols ehf. svaraði með bréfi dags. 2. janúar 2018. Þar sem eftirfarandi kom m.a fram.

„Ekkert ásett lágmarksverð var sett á eignina þegar sala hennar var auglýst eins og skýrlega kemur fram í þeim gögnum varðandi söluferlið sem afhent hafa verið settum ríkisendurskoðanda og voru jafnframt birt opinberlega. Viðmið stjórnar um lágmarksverð við sölu var virði eignarinnar við framsal, samkvæmt viðauka við viðkomandi stöðugleikasamning, að teknu tilliti til greiðsluflæðis af eigninni ásamt öðrum viðmiðunum. Stjórn Lindarhvols ehf. hafði auk þess til hliðsjónar varðandi viðmið sitt um lágmarksverð óvissu við opið söluferli á slíkri eign eins og hér um ræðir, þ.e. nauðasamningskröfu í félagi eins og Klakka ehf., sem háð er mörgum utanaðkomandi þáttum eins og seljanleika slíkra krafna, áhættu í rekstri félagsins, almennra og sértækra skilyrða í nauðasamningi félagsins“.

Ársreikningur Klakka ehf. í árslok 2016 sýnir að hrein eign til skipta hjá Klakka ehf. er 14 ma.kr og þar af var eignarhluti í Lýsingu hf. skráður á 12 ma.kr. sem svarar til eigin fjár þess félags. Arðsemi eigin fjár hjá Lýsingu hf. var rúmlega 12% fyrir árið 2016 og samkvæmt því sýnist mega halda því fram að bókfært eigið fé endurspeglar a.m.k. virði félagsins. Að óskiptu fengu tilteknir kröfuhafar í Klakka ehf. 75% af virði Lýsingar hf. sem svarar til 9 ma.kr. Að öðru leyti koma því til skipta 3 ma.kr. vegna Lýsingar hf. og 2 ma.kr. af peningalegum eignum (nettó) Klakka ehf. eða samtals 5 ma.kr. Eignarhlutur ríkissjóða vegna stöðuleikaframlags Kaupþings ehf. í Klakka ehf. nam um 18% sem svarar til 900 m.kr..

Eftir að hafða skoðað og kannað ársreikning Klakka ehf. á árinu 2016 taldi settur ríkisendurskoðandi rétt að fá sérfræðing til að leggja mat á virði þessara eigna til að hægt væri að gera samanburð við söluandvirði Klakka ehf. Óskað var aðstoðar Stefán Svavarsson endurskoðanda til að gera ofangreindan samanburð. Stefán hefur víðtæka reynslu sem endurskoðandi og hefur stundað kennslu í endurskoðun og reikningsskilum við Háskóla Íslands, Háskólanum í Reykjavík og Háskólanum á Bifröst um langt árabíl.

Í fyrrnefndu vinnuskjali setts ríkisendurskoðanda dags. 4. des. 2017 til stjórnar Lindarhvols ehf. eru m.a. tvær töflur sem unnar eru af Stefáni Svavarssyni endurskoðanda.

Töflurnar sýna bókfærða stöðu eignarhluta ríkissjóðs í Lýsingu hf. í árshlutareikningi Klakka ehf. á miðju ári 2016 og aðrar eignir nettó með tilteknum leiðréttingum sem gerð er grein fyrir.

Þá er önnur tafla sem tekur til viðbótar fyrri töflu tiltekin atriði m.v. upplýsingar sem koma fram í ársreikningi Klakka ehf. fyrir árið 2016. Þannig er reiknaður eignarhlutur ríkissjóðs að fjárhæð 881 m.kr. í fyrra dæminu og 952 m.kr. í seinna dæminu. Þess skal getið að endanlegt mat setts ríkisendurskoðanda er varðar verðmat á eignarhluta ríkissjóðs í Klakka ehf. m.v. árshlutareikning félagsins að teknu tilliti til leiðréttingar er 952 m.kr.. Áætlað eigið fé Klakka ehf. um mitt ár 2016 við mat á verðmæti eignarhluta ríkisins var í fyrra dæminu 12.052 m.kr. og í seinna dæminu 13.641 m.kr. eftir leiðréttingar.

Á vefsíðu Morgunblaðsins, mbl.is þann 7. júlí 2018 kemur fram að Tryggingamiðstöðin hf. hafi lagt fram skuldbindandi kautilboð í alla hluti í Lykli ehf. áður Lýsingu fjármögnun hf. Í framhaldi af kautilboðinu ákvað Lykill ehf. að hefja einkaviðræður við Tryggingamiðstöðina hf. vegna mögulegra kaupa félagsins á Lykli ehf. Tilboð Tryggingamiðstöðvarinnar hf. nam 10.600 m.kr. en var háð ýmsum fyrirvörum. Þann 10. október 2019 var undirritaður samningur um kaup Tryggingamiðstöðvarinnar hf. á Lykli ehf. að fjárhæð 9.250 m.kr. auk hagnaðar ársins 2019 sem nam um 344 m.kr. Í tilkynningu vegna kaupanna kemur fram að „Eigið fé Lykils var 11.688 milljónir króna um mitt ár 2019. Hlutfall kaupverðs á móti áætluðu eigin fé í árslok 2019 er 0,82 miðað við áætlanir um afkomu Lykils á árinu 2019.“

Í fyrrnefndu vinnuskjali setts ríkisendurskoðanda kemur fram að frá ársbyrjun 2016 til loka september sama ár hafi Klakki ehf. skilað til réttihafa 1.029 m.kr. Framangreind fjárhæð er 2,86% af hluta hins selda í nauðasamningskröfu og jafnframt tvöfalt hærri fjárhæð en nam söluverði Klakka ehf. Frá söluvegi 2016 til októbermánaðar 2017 var innheimta 17,77% hluta í nauðasamningskröfum 327 m.kr.

Í skýrslu Ríkisendurskoðunar, kafli 4.3.2. Söluverðmæti segir m.a..

“Ríkisendurskoðun hefur einnig kannað söluverðmæti hlutarins í Klakka ehf. með það fyrir augum að meta hvort hann hafi verið seldur á ásættanlegu verði.

.....Innborguð stöðugleikaframlög vegna nauðasamningskrafna á Klakka ehf. og tengdra eignarhluta í félaginu skiluðu ríkissjóði samtals 2.490 m.kr. Umsýsla og sala Lindarhvals ehf. á kröfu og eignarhluta vegna Klakka ehf. skilaði ríkissjóði 197 m.kr. umfram kröfuvirði. Þannig er ljóst að söluverðmæti eignarinnar var tæplega 200 m.kr. hærra en eignin var metin sem stöðugleikaframlag.”

Sjá nánari sundurliðun á ofangreindum fjárhæðum í yfirlitinu hér á eftir:

Framsal stöðugleikaeigna Klakka ehf. - framsal í m.kr.

	Kaupping ehf. 17,77%	Glitnir ehf. 11,66%	Samtals 29,43%
Eignarhluti í Klakka ehf.			
Áætlað eigið fé Klakka ehf.:			
Eigið fé Klakka ehf. 30. júní 2016 - Dæmi 1			12.052
Eigið fé Klakka ehf. 30. júní 2016 - Dæmi 2			13.641
Mat á hluta ríkissjóðs í eigið fé 30/06 2016	952	1.250	2.202
BLM fjárfestingar ehf.:			
Samþykkt tilboðsverð	505	650	1.155
Gr. til ríkissjóðs fyrir eigendaskipti til lækkunar á tilboðsverði	-82	-171	-253
Endanlegt söluverð	423	479	902
Greiðsla til BLM ehf. vegna nauðasamningskrafna febr. 2017 til jan. 2018	303	229	532
Virði stöðugleikaeigna við framsal	1.551	0	1.551
Innheimta nauðasamningskrafna og sala eignarhl. í Klakka ehf.			
Innheimta nauðasamningskrafna 2016	1.115	502	1.617
Greiðsla frá Kaupþingi ehf. 2016	210	0	210
Söluvirði eignarhluta í Klakka ehf. greitt 2017	423	240	663
Samtals inngreiðslur til ríkissjóðs.	1.748	742	2.490
Greiðslur til slitabús Glitnis ehf. vegna Klakka ehf. (fjársópseign)			
Innheimta nauðasamningskrafna 2016		375	375
Söluvirði eignarhluta Klakka ehf. greitt 2017		239	239
Samtals inngreiðslur til slitabús Glitnis ehf. (fjársópseign)		614	614
Ríkisendurskoðun lagði mat sitt á hvort söluverðmæti stöðugleikaeigna Klakka ehf. hjá Kaupþingi ehf. væru umfram virði við framsal.			
Samtals inngreiðslur til ríkissjóðs sbr. ofangreint			1.748
Kröfuvirði framlagseigna Klakka ehf. hjá Kaupþingi ehf.			-1.551
Inngreiðslur umfram áætlað kröfuvirði			197

Annað.

Með bréfi forseta Alþingis dags. 19. september 2016 var undirritaður, settur ríkisendurskoðandi til að annast endurskoðun ársreikning Lindarhvals ehf. og tilgreint eftirlit með framkvæmd samnings milli fjármála- og efnahagsráðherra og Lindarhvals ehf., sbr. 4. mgr. 1. gr. laga nr. 24/2016 um breytingar á lögum um Seðlabanka Íslands nr. 36/2001 með síðari breytingum.

Setning setts ríkisendurskoðanda gildir þar til verkefnum Lindarhvals ehf. lýkur eða skilyrði vanhæfis þáverandi ríkisendurskoðanda eru fallin brott. Á fundi þann 25. maí 2018 með aðallögfræðingi Alþingis, f.h. forseta Alþingis og nýskipuðum ríkisendurskoðanda var undirrituðum kynnt sú ákvörðun ríkisendurskoðanda að hann yfirtæki verkefnið þar sem skilyrði vanhæfis ríkisendurskoðanda væri fallið brott. Í framhaldi af þeirri ákvörðun var ákveðið að settur ríkisendurskoðandi myndi afhenda Ríkisendurskoðun verkefnið með greinargerð miðað við lok maímánaðar 2018.

Með bréfi til forseta Alþingis dags. 27. júlí 2018 fylgdi greinargerð mín sem gerði grein fyrir vinnu minni og þeim þáttum sem ég taldi veigamikla í tengslum við endurskoðun á framkvæmd, fullnustu og umsýslu stöðugleikaeigna sem slitabú afhentu Seðlabanka Íslands fh. ríkissjóðs skv. samningi þar um. Þá benti ég á, að við lestur greinargerðarinnar þarf að hafa í huga að verkefninu er ekki lokið. Í sama bréfi óskaði ég eftir við forseta Alþingis að hann veitti mér lausn frá setningu sem (settur) ríkisendurskoðandi með formlegum hætti.

Með bréfi forseta Alþingis dags. 10. ágúst 2018 var ég leystur frá störfum sem settur ríkisendurskoðandi.

Virðingarfyllst,

Sigurður Þórðarson
fyrrv. settur ríkisendurskoðandi